

Læsepjece

At lære at læse er noget af det mest bemærkelsesværdige, der sker i løbet af barndommen. Gennem det skrevne sprog åbnes en ny verden af muligheder."

(Ingvar Lundberg, svensk professor i læsning)

Denne pjece fortæller om:

- hvorfor det er nødvendigt at blive en god læser
- hvordan læseundervisningen håndteres på Tingkærskolen
- hvordan læseudviklingen forløber hos det enkelte barn
- hvad forældre kan gøre for at bidrage til et godt læseforløb for deres barn

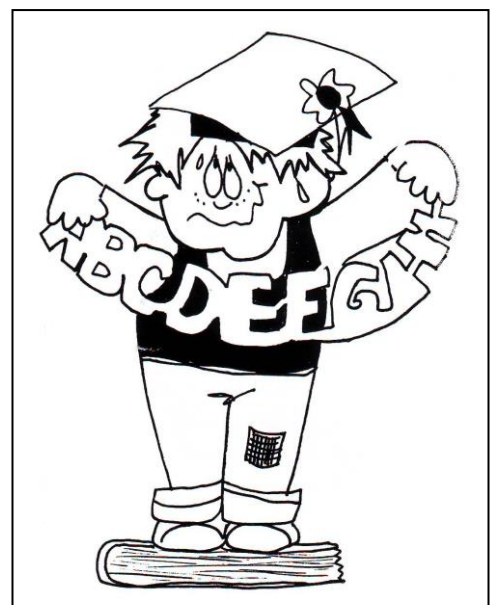
Hvorfor læse bedre?

For barnet er læsning begyndelsen til et væld af nye oplevelser og muligheder; fornøjelsen ved at kunne selv, glæden over at kunne læse yndlingsbøgerne samt muligheden for på egen hånd at søge oplysninger og informationer.

Læsning er noget centralt i det moderne samfund. Læsning er et redskab i de fleste fag. En god læseteknik understøtter barnets mulighed for at begå sig godt i skolen, ligesom alle uddannelser og efteruddannelser kræver gode læsefærdigheder.

Også i dagligdagen har udviklingen ført til betydelige læsekrav. Man læser skilte, varedeklarerationer og brugsanvisninger. Man bruger billetautomaten og læser køreplaner, man læser på pengeautomatens skærm eller skriver til databanken.

Alt i alt er det blevet vigtigere at kunne læse godt. Kravene til læsning stiger, så der er altså gode grunde til at skærpe indsatsen over for læseundervisningen.

Hvordan?

Undervisningen i læsning skal matche de krav, eleverne møder, når de forlader skolen.

I praksis betyder det:

- kvalitetskrav til undervisning i læsning
- systematisk læseundervisning gennem hele skoleforløbet
- læsevejleder med rådgivningsfunktion på skolen
- nationale test i dansk for at følge udviklingen af elevernes læsefærdigheder

Den normale læseudvikling

Barnet skal både lære at læse og skrive. Læsning og skrivning er to sider af samme sag; man hører tit ordet "skriftsprog" og "skriftsprogsudvikling" brugt om de to ting tilsammen.

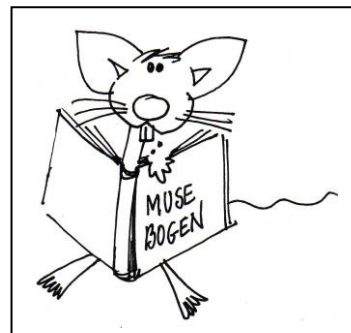
Selv om barnet allerede taler vældig godt, når det begynder i skolen, er der stor forskel på talesprog og skriftsprog.

At lære at læse og skrive, at beherske skriftsproget, er en krævende opgave for barnet.

Pjecen handler først og fremmest om læsning, selv om der også er forslag til, hvordan barnet selv kan bruge skriftsproget i hverdagen. Læsning er en færdighed, der læres og udvikles gennem hele skoleforløbet.

Systematisk undervisning og alsidig træning gør efterhånden læsning til et redskab, barnet behersker så godt, at det kan være til glæde og fornøjelse resten af livet.

Børn er forskellige, og selv om de får den samme undervisning, lærer de ikke at læse i samme tempo. Men selve læseudviklingen foregår stort set på samme måde hos alle børn.

1. trin

På det første trin i læseudviklingen, hvor barnet endnu ikke har lært at læse, prøver det at gætte sig frem. Barnet skal altså kende historien, før det kan læse, hvad der står, men ordene opfattes upræcist, fordi det endnu ikke har lært at lægge mærke til detaljerne. Det hjælper altså ikke at bede barnet om at stave de ord, der læses forkert. Man skal i stedet forære barnet de ord, det har brug for. Ordene bliver på dette trin genkendt som ordbilleder, fordi de består af særligt fremtrædende bogstaver. Det første ord, barnet lærer at genkende, er som regel dets eget navn.

2. trin

På det andet udviklingstrin bliver barnet fortroligt med "de tre alfabeter" (bogstavets navn, lyd og form). Det lærer at "knække koden" ved at omsætte bogstaver til lyde og sætte lydene sammen til ord. Det betyder, at barnet efterhånden kan læse og stave ukendte ord. På dette trin er barnet meget optaget af detaljen, og der er ikke altid overskud til at tænke på indholdet i historien. Det kan opleves som et tilbageskridt, at barnet pludselig er så længe om at læse ordene og ofte ikke aner, hvad det har læst. Der er dog tale om en helt naturlig udvikling, idet barnet på dette trin lægger mest vægt på nøjagtighed med det enkelte ord. Først når der er opnået sikkerhed i at skelne ord og stave sig frem til ukendte ord, er der overskud til at tænke på indholdet.

3. trin

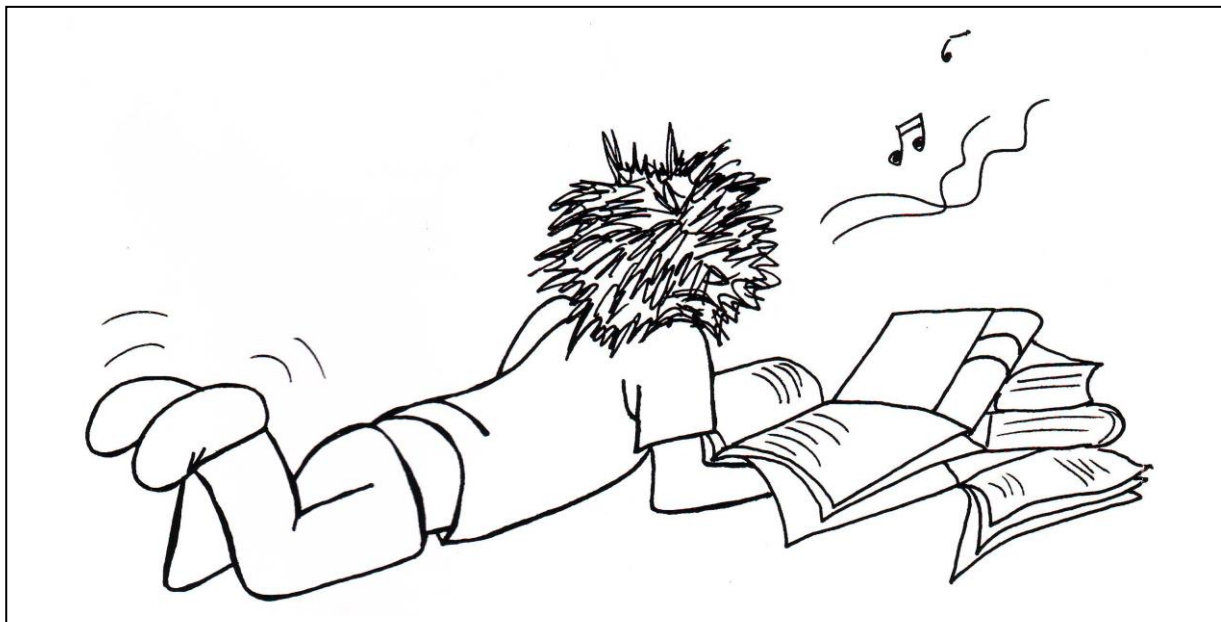
På det tredje trin i læseudviklingen opdager barnet, at ord kan bestå af stavelser, endelser, forstavelser og grupper af bogstaver, der forekommer bestemte steder i ordene. Det lærer at læse i større helheder og bliver i stand til hurtigt at veksle mellem at opfatte indholdet og se på detaljen. Nu er det vigtigt, at der er adgang til mange og lette bøger, således at læsningen kan blive automatiseret. Derved frigøres energi til at arbejde med forståelsen.

4. trin

De tre grundlæggende trin i læseudviklingen er nu på plads, men udviklingen fortsætter de kommende skoleår og for så vidt resten af livet.

I den fortsatte læseudvikling lærer barnet at tilpasse læsemåden til de udfordringer, det møder i form af meget forskelligartede tekster. Læsningen er nu flydende, og der er direkte adgang til indholdet i teksterne. På dette trin er barnet ikke nær så bundet af den faktiske tekst som tidligere. Under læsning forholder det sig kritisk til teksten og vurderer betydningen i forhold til formålet med at læse lige netop den tekst. Karakteristisk for den gode læser er evnen til at anvende forskellige læseformer og strategier til forskellige formål. Denne færdighed medfører stor selvstændighed i læsningen.

Det er naturligvis forskelligt, hvor lang tid børn bruger på at lære at læse. For nogen går det meget stærkt, for andre tager det længere tid. Det er af afgørende betydning for barnet, at det opnår en læsefærdighed, som kan bruges i skolens fag, i fritiden og i det videre uddannelsesforløb.

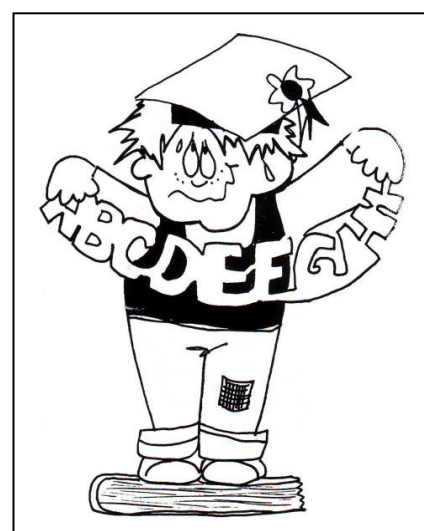
Hvad kan forældre gøre?

Som forældre kan du hjælpe dit barn til en god start på skolegangen. Vis interesse for det barnet oplever og arbejder med i skolen. Vis at læsning også er en del af dit liv. Forældre er de vigtigste personer i barnets liv og derfor også modeller for, hvordan barnet skal begå sig.

Hjælp dit barn til gode vaner; find en stille stund hver dag, hvor det koncentrerer sig om læsningen på sit eget niveau. Lad barnet gøre det, det kan selv - og hjælp det efter behov. I de første år i skolen har alle børn brug for en daglig læsestund sammen med en voksen. Hellere et kvarter om dagen end to timer om søndagen.

Husk at læsning og skrivning er andet og mere end "lektier" fra skolen. Højtlesning er godt for alle aldre. Andre eksempler er brevskrivning, huskesedler, fortællinger, kortlæsning, køreplaner, spil, sange og digtning. Vær sammen ved computeren og TV'et, snak om det I oplever sammen.

Vælg de aktiviteter, som passer bedst ind i jeres familie.

Har der været læsevanskeligheder i familien - eller er du bekymret over dit barns udvikling, er det en god ide at tale med skolen.

At blive god til at læse og skrive er en langvarig proces. De fleste børn vil være glade og stolte over ethvert skridt på vejen.

Glæd dig med barnet - og lad dig ikke friste til at forcere processen.

LÆSETIPS

En håndsrækning til jer med nogle konkrete råd om hjemmelæsning.

- Gør læsningen til en hyggestund mellem barnet og den voksne
- Vis barnet at læsning er en fælles og vigtig sag
- Snak sammen om handlingen i bogen – og om billederne. (Forforståelse)
- Støder barnet på svære lydrette ord: Lad barnet gætte ud fra begyndelsesbogstavet, smage på lydene eller forær ordet til barnet.
- Er der drilleord i teksten, som ikke er lydrette, så læs det op så barnet kan komme videre. Det er vigtigt for opfattelse af meningen i det læste, at teksten ikke hakkes i stykker.
- Kan barnet ikke komme i gang med læsningen, så læs I den første side højt og barnet den næste. Når læsningen deles bliver det mere overskueligt for barnet.
- Er bogen for svær, lad barnet finde de ord han / hun kan.
- Mange børn har glæde af at læse den samme bog flere gange.

Det er meget vigtigt at bevare læselysten, og det handler bl.a. om at få små daglige succeser. Er bogen for svær, er det bogen der er noget i vejen med, og det vigtigt at finde en lettere biblioteksbog.

Vil du vide mere klik her : <http://www.foraeldreunivers.dk>